

SJVFS 1994:83

Saknr M 8

Utkom från trycket
den 29 juni 1994

**Statens jordbruksverks föreskrifter
om nötkreatur som används till avel;**

beslutade den 2 juni 1994

Statens jordbruksverk föreskriver, med stöd av 1 § förordningen (1985:343) om kontroll av husdjur m.m.¹, följande.

Definitioner

1 § I dessa föreskrifter förstås med

nötkreatur: i begreppet nötkreatur inkluderas i dessa föreskrifter buffel,

renrasiga avelsdjur: varje nötkreatur vars föräldrar samt far- och morföräldrar är införda eller registrerade i en stambok för samma ras och som självt är införd i eller registrerat och berättigat till införande i en sådan stambok,

stambok: varje bok, förteckning eller dataregister som förs av en förening som är godkänd av den stat där föreningen bildats och där renrasiga avelsdjur av en viss ras av nötkreatur är införda eller registrerade med uppgift om deras härstamning,

register: varje bok, förteckning eller dataregister som förs av en avelsorganisation eller stamboksförande förening där nötkreatur är registrerade med uppgift om deras härstamning,

avelorganisation: en organisation som utför avelsvärdering,

stamboksförande förening: en förening eller avelsorganisation som för stambok för en eller flera nötkreatursraser, samt

EES-land: Belgien, Danmark, Frankrike, Grekland, Holland, Irland, Italien, Luxemburg, Portugal, Spanien, Storbritannien, Tyskland, Finland, Norge, Sverige och Österrike.

¹Jfr EES-avtalet bilaga I, avsnitt I och rådets direktiv 77/504/EEG (EGT nr L206, 12.8.1977, s. 8) m.fl.

Godkännande av avelsorganisation eller stamboksförande förening

2 § Avelsorganisation eller stamboksförande förening som har sitt säte i Sverige och som önskar bli godkänd skall ansöka om detta hos Jordbruksverket.

Ansökan skall omfatta uppgifter om

1. namn, adress, telefon- och organisationsnummer,
2. verksamhetens inriktning,
3. regelsamling för verksamheten,
4. tillgängliga ekonomiska och personella resurser, samt
5. djurunderlag.

Avelsorganisation

3 § För att bli godkänd skall en avelsorganisation

1. ha förfaranderegler som antagits i överensstämmelse med stadgarna och som särskilt fastslår principen om icke-diskriminering mellan medlemmarna, medlemsföreningarna eller uppfödarna,

2. vara en juridisk person,

3. visa att den arbetar effektivt. Därvid skall hänsyn tas till vilka ekonomiska och personella resurser inklusive personalens utbildning och kompetens som den förfogar över samt att regelverket är så utformat att effektiviteten i arbetet främjas. Regler skall finnas för hur resultat som inte uppfyller föreskrivna krav på mät- och registreringsmetoder skall behandlas så att de inte blir officiella. Rutiner skall finnas för hur felaktigheter i uppläggning och genomförande av resultatregistrering identifieras och åtgärdas,

4. kunna utföra de kontroller som behövs för registrering av enskilda djurs härstamning och resultat samt ha rutiner för att verifiera registrerade resultat,

5. förfoga över tillräckligt många djur för att kunna genomföra ett avelsprogram eller kunna bevara rasen,

6. kunna utnyttja sådana uppgifter från individ- och avkommeprövning som behövs för att genomföra ett avels- eller bevarandeprogram, samt

7. ha en regelsamling för hur djuren identifieras, hur deras härstamning registreras samt en definition av avelsmål.

Stamboksförande förening

4 § För att bli godkänd skall en stamboksförande förening

1. ha förfaranderegler som antagits i överensstämmelse med stadgarna och som särskilt fastslår principen om icke-diskriminering mellan medlemmarna eller uppfödarna,

2. vara en juridisk person,

3. visa att den arbetar effektivt. Därvid skall hänsyn tas till vilka ekonomiska och personella resurser inklusive personalens utbildning och kompetens som den förfogar över samt att regelverket är så utformat att effektiviteten i arbetet främjas. Regler skall finnas för hur resultat som inte uppfyller föreskrivna krav på mät- och registreringsmetoder skall behandlas så att de inte blir officiella, samt

4. ha en regelsamling för definition av rasens eller rasernas särdrag, system för identifiering av djuren och för registrering av härstamning, en definition av avelsmål samt system för användning av uppgifter från avelsvärderingen.

Om det finns olika villkor för införande av djur eller olika system för klassificering av djur som förs in i stamboken skall en regelsamling finnas för uppdelning av stamboken.

5 § Godkännande av avelsorganisation eller stamboksförande förening, som uppfyller villkoren i 3 respektive 4 §§, kan vägras om godkännandet skulle äventyra rasens bevarande eller medföra risker för det avelsprogram som bedrivs av en befintlig organisation eller förening.

Stamboksföring

6 § För att få införas i huvudavdelningen i stamboken för sin ras skall ett djur

1. härstamma från föräldrar samt far- och morföräldrar som är införda i en stambok för samma ras,
2. vara identifierat vid födelsen enligt reglerna i stamboken, samt
3. ha en härstamning enligt reglerna i stamboken.

7 § Stamboken får delas in i flera klasser beroende på djurens egenskaper. Endast nötkreatur som uppfyller villkoren i 6 § får föras in i någon av dessa klasser.

8 § I ett tillägg till stamboken får hondjur som inte uppfyller kraven i 6 § föras in. Hondjuret skall då

1. vara identifierat enligt reglerna i stamboken,
2. bedömts motsvara rasens standard, samt
3. ha lägst den minimiproduktion som finns angiven i stambokens regler.

9 § Ett hondjur, vars mor och mormor är införda i ett tillägg till stamboken enligt bestämmelserna i 8 § och vars far, farfar och morfar är införda i stamboken enligt villkoren i 6 §, skall anses som ett renrasigt hondjur och föras in i stamboken enligt bestämmelserna i 6 §.

10 § Då en stambok innehåller flera klasser skall ett djur från ett annat EES-land föras in i den klass i stamboken vars villkor djuret uppfyller.

Registrering

11 § För att få föras in i ett register skall ett djur vara identifierat och dess föräldrar anges. Djur som saknar härstamning får föras in i registret under förutsättning att resultatet inte kan komma att användas i avelsvärdering.

Avelsvärdering

12 § Endast metoder angivna i 13-18 §§ får användas för individprovning och beräkning av avelsvärde.

Avelsvärdet hos nötkreatur får beräknas enligt någon av de metoder som anges i första stycket eller en kombination av dessa.

Alla uppgifter som ligger till grund för provningsresultat skall vara tillgängliga för berörd avelsorganisation och stamboksförande förening samt för Jordbruksverket.

Individprovning på station

13 § Individprovning på station kan användas för avelsvärdering under följande förutsättningar.

Namn skall uppges på den organisation eller förening som ansvarar för stationen samt på den avelsorganisation som är ansvarig för att beräkna och offentliggöra resultaten. Vid offentliggörande av resultaten skall följande uppgifter publiceras:

1. Prövningens utformning,
2. antalet djur som är med i prövningen,
3. villkoren för tillträde till stationen,
4. uppgifter om eventuell provning i besättning av tjurar före ankomsten till stationen,
5. ägare och maximiålder för ungtjurar som tas in på stationen för provning samt åldersgrupperingen för tjurar som samtidigt finns på stationen,
6. anpassnings- och provningsperiodens längd på stationen, samt
7. foderstat och utfodringssystem.

En registrering av särskilda egenskaper skall alltid omfatta levande vikt. För kötttraser anges dessutom foderkonsumtion och muskelansättning.

Den metod som används för beräkning av avelsvärde skall vara fri från systematiska fel. Avelsvärdet hos prövade tjurar skall anges som ett avelsvärde för varje egenskap.

Individprovning utanför station

14 § Individprovning utanför station kan användas för avelsvärdering under förutsättning att avelsvärdet vid provningens slut kan beräknas enligt vetenskapligt vedertagna principer för avelsvärdering.

Registrering av mjölkavkastning

15 § Den registrering av mjölkavkastningen som används för beräkning av ett hondjurs avelsvärde skall utföras enligt en officiell kontroll av mjölkavkastningen, vilken uppfyller de normer som fastställts av Internationella kommittén för registrering av produktiviteten hos mjölkboskap (ICAR).

Namn skall anges på den avelsorganisation som ansvarar för att beräkna och offentliggöra resultaten. Vid offentliggörande av resultaten skall nedanstående uppgifter skrivas ut.

De data från mjölkavkastningskontrollen som har använts vid beräkningen av avelsvärdet skall

1. omfatta en standardiserad laktationsperiod på 305 dagar och
2. korrigeras på lämpligt sätt med hänsyn till miljöfaktorer av betydelse.

Den metod som används för beräkning av avelsvärdet skall vara fri från systematiska fel och resultatet skall uttryckas som en beräknad avvikelse eller som ett avelsvärde med tillhörande spridningsvärden för alla berörda egenskaper.

Den metod som används skall beskrivas utförligt eller hänvisas till. Bedömda egenskaper skall definieras med uppgift om basreferens och standardavvikelse.

Beräkningsdatum skall anges.

Avkommeprövning

16 § Avkommeprövning kan användas för avelsvärdering under följande förutsättningar.

Namn skall anges på den organisation eller förening som ansvarar för registreringarna samt på den avelsorganisation som är ansvarig för att beräkna och offentliggöra resultaten. Vid offentliggörande av resultaten skall uppgifterna i 17 respektive 18 §§ publiceras så att de blir kända inom branschen.

Tjurens avelsvärde skall beräknas genom bedömning av ett lämpligt antal av dess avkomma med avseende på faktorer angivna i 17-18 §§.

Avkommeprövning - Mjölkegenskaper

17 § Avkommeprövning med avseende på mjölkegenskaper skall uppfylla följande villkor.

1. Metoden skall beskrivas utförligt eller hänvisas till.
2. Döttrarna får inte vara selektivt uttagna eller behandlade.

3. Första laktationen skall användas och senare laktationer får användas. De laktationsperioder som används vid beräkningen skall vara längst 305 dagar och uppfylla de normer som fastställts av ICAR.

4. Påverkan från annat än tjurens anlag skall på lämpligt sätt elimineras vid beräkningen av avelsvärdet eller beräknade avvikelser.

5. Kvantiteten producerad mjölk och dess sammansättning samt övriga uppgifter av betydelse skall ingå i beräkningen av avelsvärdet.

6. Om det finns uppgifter om fruktsamhet, avkommans livskraft och andra funktionsegenskaper skall dessa offentliggöras.

7. Den metod som används vid beräkningen av avelsvärdet eller beräknade avvikelser skall vara fri från systematiska fel.

8. Resultaten skall publiceras som beräknad avvikelse eller som avelsvärden med tillhörande spridningsvärden för de viktigaste produktions-egenskaper som registrerats. Bedömda egenskaper skall definieras med uppgift om basreferens och standardavvikelser.

9. Beräkningsdatum skall anges.

Avkommeprövning - Köttegenskaper

18 § Avkommeprövning med avseende på köttegenskaper skall uppfylla följande villkor.

1. Metoden skall beskrivas utförligt eller hänvisas till.

2. Avkomman får inte vara selektivt uttagen eller behandlad.

3. Följande typer av registreringar får användas:

a) Central prövning vid specialiserade prövningsstationer,

b) planerad avkommeprövning hos samarbetande köttdjursproducenter,

c) analys av uppgifter från avelsbesättningar eller vanliga bruksbesättningar. Avkomman skall fördelas bland besättningarna så att en rättvis jämförelse mellan tjurarna blir möjlig, samt

d) sammanställningar av typuppgifter för identifierad avkomma från försäljning eller slakt.

För typerna a) och b) skall djuren väljas ut slumpvis vid låg ålder och föras ihop i åldersgrupper som har avvägs med hänsyn till de berörda tjurarna. För c) och d) skall alla prövningsresultat användas vid beräkningen av tjurarnas avelsvärde.

4. Tjurar för avkommeprövning skall användas slumpvis i besättningar där man planerat att använda avkomman för avkommeprövning.

5. Påverkan från annat än tjurens anlag skall på lämpligt sätt elimineras vid beräkning av avelsvärdet.

6. Slaktkroppens egenskaper, om dessa ingår i ett avelsprogram, och dess kvalitet samt andra uppgifter av betydelse skall tas med vid beräkningen av avelsvärdet.

7. Om det finns uppgifter om fruktsamhet, avkommans livskraft och andra funktionsegenskaper skall dessa publiceras.

8. Den metod som används vid beräkningen av avelsvärdet skall vara fri från systematiska fel.

9. Resultaten skall så långt som möjligt publiceras som beräknad avvikelser eller som avelsvärden med tillhörande spridningsvärden för de viktigaste egenskaper som registrerats. Bedömda egenskaper skall definieras med uppgift om basreferens och standardavvikelser.

10. Beräkningsdatum skall anges.

Godkännande av nötkreatur för avel

19 § Renrasiga hondjur får inte hindras att användas i avel.

Renrasiga tjurar får inte hindras att användas för naturlig betäckning.

Sperma från tjurar, som godkänts för seminverksamhet i ett EES-land, efter avelsvärdering enligt motsvarande förfaringssätt som anges i 12-18 §§, får inte hindras att användas i seminverksamhet.

Utan hinder av bestämmelserna i första, andra och tredje stycket skall gällande bestämmelser om djurhälsa och djurskydd tillämpas.

20 § Renrasiga tjurar, som sätts in i officiell prövning eller seminverksamhet, skall ha säkerställd identitet som verifieras genom blodgruppsundersökning av djuret självt och dess mor och far enligt vedertagen metod.

Härstamningsbevis

21 § I härstamningsbevis för renrasiga avelsdjur skall följande uppgifter anges:

1. Utfärdande förening och stambokens namn,
2. införingsnummer i stamboken,
3. datum för utfärdande,
4. identifieringsmetod,
5. identitet,
6. födelsedatum,
7. ras,
8. kön,
9. uppfödarens namn och adress,

10. ägarens namn och adress,

11. namn och stamboksnummer för djurets föräldrar, morföräldrar och farföräldrar, samt

12. resultat från individprovning och beräkning av avelsvärdet för djuret självt, dess föräldrar och far- och morföräldrar. Dessa uppgifter kan även bifogas härstamningsbeviset.

Uppgifterna kan lämnas i form av ett härstamningsbevis enligt bilaga 1 eller i handlingar, i vilka Jordbruksverket intygat att dessa innehåller efterfrågade uppgifter, som åtföljer det renrasiga avelsdjuret.

22 § Härstamningsbevis för sperma skall uppta aktuella uppgifter i 21 § samt tjurens blodgruppsundersökning. Även uppgifter om identifiering av sperman, datum för uppsamling samt namn och adress på seminestationen och på mottagaren skall anges i ett dokument som medföljer sperman.

Uppgifterna kan lämnas i form av ett härstamningsbevis enligt bilaga 2 och i form av ett dokument enligt bilaga 3 eller i handlingar, i vilka Jordbruksverket intygat att dessa innehåller efterfrågade uppgifter, som åtföljer sperman.

23 § Härstamningsbevis för embryon skall innehålla de uppgifter som anges i 21 § om den ko som lämnat embryot och den tjur som använts för befruktningen samt deras blodgruppsundersökningar. Även uppgifter som möjliggör identifiering av embryon, datum för seminering, datum för uttagning samt namn och adress på stationen för insamling av embryon och på mottagaren skall anges i ett dokument som medföljer embryon.

Om det finns mer än ett embryo i ett enskilt strå skall detta tydligt anges och alla embryon måste då ha samma härstamning.

Uppgifterna kan lämnas i form av ett härstamningsbevis enligt bilaga 4 och i form av ett dokument enligt bilaga 5 eller i handlingar, i vilka Jordbruksverket intygat att dessa innehåller efterfrågade uppgifter, som åtföljer embryon.

Övriga bestämmelser

24 § Förhöjd avgift får inte krävas vid stamboksföring av nötkreatur om dessa redan är införda eller registrerade i en godkänd stambok i ett annat EES-land.

Förhöjd avgift får heller inte tas ut vid stamboksföring eller registrering av nötkreatur som tillhör någon som inte är medlem i den stamboksförande föreningen.

25 § För förrättningsman som beslutar i frågor om avelsvärdering, skall bestämmelserna om jäv i förvaltningslagen (1986:223) äga motsvarande tillämpning.

26 § Länsstyrelsen utövar tillsyn över den fältverksamhet som bedrivs inom länet.

Den myndighet som utövar tillsyn skall beredas tillträde till lokaler och utrustning samt tillgång till utförda registreringar, beräkningar och sammanställningar.

27 § Om en godkänd avelsorganisation eller stamboksförande förening inte kontinuerligt uppfyller bestämmelserna i dessa föreskrifter kan godkännandet återkallas av Jordbruksverket.

28 § Jordbruksverket kan medge undantag från dessa föreskrifter.

Denna författning träder i kraft den 1 juli 1994, då Lantbruksstyrelsens kungörelse (LSFS 1985:36) med föreskrifter om officiell kontroll av nötkreatur skall upphöra att gälla. Nötboskapskontroll som bedrivs av huvudman utsedd enligt nämnda föreskrifter får ske enligt bestämmelserna i den författningen till och med den 31 december 1994.

SVANTE ENGLUND

Birgitta Ek
(Djurmiljöenheten)